



# **Schets van het leven van Afrikaner, een opperhoofd bij de Namaquas in Zuid-Afrika**

<https://hdl.handle.net/1874/352295>

SCHETS  
 VAN HET LEVEN VAN  
**A F R I K A N E R,**  
 een Opperhoofd bij de Namaqua's, in  
 Zuid-Afrika.

TWEEDE DRUK.

(UIT HET ENGLISCH)



TE ROTTERDAM,  
 Lij M. WIJT & ZONEN.  
 Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap,  
 1833.  
 No. XXXV

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.

Second section of faint, illegible text, appearing as several lines of bleed-through.



Third section of faint, illegible text at the bottom of the page, likely bleed-through from the reverse side.

## VOORBERIGT.

*Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes, ter bevordering van Evangelische kennis en Godzaligheid, ook bij mingeoefenden; —*  
namelijk: R. J. VAN DER MEULEN, B. VAN MARKEN, J. CLARISSE, A. L. M. Phil. en Theol. Doct. en Prof., A. DE VRIES, L. EGELING, J. C. VORSTMAN, R. ADRIANI, Predikanten te Amsterdam, Hoorn, Leyden

en Rotterdam; overeenkomstig hun Ambt en Bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen Landgenooten aan; erkennende intusschen geene Uitgave voor echt, dan welke door eenen hunner, of door de Drukkers dezes, onderteekend is.

*M. W. J. Stonen*

---

## EERSTE HOOFDSTUK.

*Vroegere geschiedenis van Afrikaner. Hij wordt een roover, en is de schrik der volkplanting.*

De vader van AFRIKANER, die het onderwerp van dit stukje uitmaakt, was een Hottentot, geboren in die landstreek, die thans de kolonie van de *Kaap de Goede Hoop* genoemd wordt. Hij was met zijn huisgezin in dienst van een' Hollandschen boer, in het Distrikt van *Tulbach*, en werd gebruikt om het vee op te passen. Bij gebrek aan goede weiden in dit droog en zandig gedeelte van *Afrika*, werd hetzelfde hooger opgezonden, zelfs buiten de grenzen der kolonie, in de nabijheid der *Oranje-rivier*, waar de inboorlingen dit even weinig voor wederregtelijk houden, als in de dagen van *Abraham* en *Loth*, maar in het tegendeel aan vreemdelingen de volle vrijheid laten om met hun vee te komen weiden, en er te verblijven naar hun welgevallen; welke vergunning in alle Binnenlanden plaats heeft, voor zoo ver die bekend geworden zijn.

Naderhand woonde dit huisgezin bij eenen anderen boer, *Piemaar* genoemd, die zijn bedrijf uitoefende aan de *Olifant-rivier*, die, na de groote *Oranje-rivier*, de belangrijkste is, in het westelijk gedeelte van *Zuid-Afrika*, en in zulk eene landstreek met nadruk eene levendige rivier genoemd mag worden, naardien op eenen korten afstand van deszelfs oevers, geboomte, gras en kruiden, met het zachtste groen versierd, krachtvol en welig tieren; maar op verderen afstand alles eene barre wildernis vertoont.

Omstreeks dezen tijd ging de kolonie van de Kaap over aan het Engelsch bestuur. Bij die gelegenheid verspreidde zich het gerucht, door kwaadwilligen uitgestrooid, dat alle de Hottentotten tot den wapendienst genoodzaakt, en vervolgens naar Buitenlands verzonden zouden worden. De oude Afrikaner met zijne zonen dit vernemende, besloten deze, om zich daaraan te onttrekken, en begaven zich buiten de grenzen der kolonie. Zij bleven echter in dienst van *Piemaar*, die hen nu en dan gebruikte in strooptogten tegen de onweerbare inboorlingen in de binnenlanden, waartoe hij hen voorzag van snaphanen en kruid. Op die wijze werd hun het rooven voor hunnen meester aangeleerd, hetwelk zij in later tijd voor zichzelf deden. Onder dit bedrijf viel er iets voor, hetwelk bij den

Hottentot en zijne zonen eenige achterdocht verwekte, en hun vermoeden deed, dat hun meester, gedurende hun afzijn, hen ongetrouw behandelde; zij werden hierin bevestigd, daar hij hen meer dan gewoonlijk van huis zond, en zij besloten om voortaan zich aan dergelijke ondernemingen te onttrekken.

Piemaar berigt ontvangen hebbende, dat de Boschjesmannen eenig vee geroofd hadden uit het distrikt, over hetwelk hij veldcornet (een soort van vrederegter) was, beval hij hun, in zijne kwaliteit, de Boschjesmannen te vervolgen, en het vee terugtevoeren. Stellig weigerden zij aan dezen last te voldoen, zeggende dat zijn eenig oogmerk hierbij was, om hen te doen vermoorden.

Piemaar, woedend over dezen tegenstand, sloeg naar Jager, een der zoons, die zijn snaphaan greep en op zijn meester schoot, hetwelk een ernstig gevecht ten gevolge had, in hetwelk niet alleen Piemaar, maar ook zijne vrouw en kind door Jager en Christiaan vermoord werden. Ten gevolge van deze droevige gebeurtenis, nam dit geheele huisgezin, benevens nog eenige andere Hottentotten, dadelijk de vlugt uit de kolonie naar *Groot Namaqua-Land*, buiten de *Oranje-rivier*, waar Christiaan Afrikaner het opperhoofd werd van eene bende roovers of stroopers.



Nadat zij zich in die landstreek gevestigd hadden, voorzien van geweren en kruid, hetwelk zij van hunnen vermoorden meester met zich gevoerd hadden, besloten zij in eenig gedeelte der kolonie, de een of andere boerenplaats aan te tasten, en zich meerdere snaphanen en kruid aan te schaffen. Op dezen togt vermoordden zij zekeren *Engelbrecht*, een boer en bastaardhottentot, en roofden eene aanzienlijke hoeveelheid vee. Te dien tijde werd Afrikaner reeds de schrik van de kolonie, en er werden *duizend* rijksdaalders op zijn hoofd gezet.

Niet voldaan met zijne invallen in de kolonie, taste hij ook de nabijgelegene horden der Namaqua's aan, en ontnam dezelve het vee, hetwelk de voorname bron van hun bestaan uitmaakte. Bij sommige zijner ondernemingen, tegen de boeren in de kolonie, hield hij zich te vrede met de overgifte van de snaphanen en van het kruid en lood hetwelk zij bezaten. Op deze wijze verkreeg hij tusschen de *veertig* en *vijftig* geweren, en werd alzoo een geduchte vijand voor die volken, die geene andere wapenen hadden ter hunner verdediging. dan hunne lansen, benevens pijl en boog, en die hij tot op verren afstand schrik en vrees aanjoeg.

## T W E E D E H O O F D S T U K .

*Afrikaner verwoest een zendelingspost. — Campbell schrijft aan hem. — Hij vraagt een zendeling. — Hij wordt met den Zaligmaker bekend, en veranderd van gezindheid en gedrag.*

Bij den eersten aankomst der zendelingen in het Warme Bad, in Noord of Groot Namaqua land, en de vestiging van eenen zendelingspost aldaar, zettede Afrikaner en zijn volk zich in hunne nabijheid neder, en gedroegen zich, gedurende eenigen tijd, geschikt en vreedzaam jegens hen.

Afrikaner en zijn broeder Jager durfden echter de Kaapstad niet te bezoeken, maar waren genoodzaakt om het benodigde van daar, zich door anderen te doen aanbrenge-  
gen. In het begin van 1811 gebruikten zij zekeren Hans Draajer, om een wagen aldaar voor hen te koopen; zij vertrouwden hem daartoe drie span ossen, van tien in elk gespan, waarvan hij twee span afstaan mogt voor den koopprijs van den wagen, terwijl het derde dienen moest om denzelfen over te brengen naar het Namaqua Land. Op zijnen weg naar de Kaapstad ontmoette Hans een boer, aan wien hij eene aanzienelijke som schuldig was; deze ontnam hem, ter betaling van deze schuld, alle de ossen die hij bij zich had, zoodat Hans genoodzaakt

was, om naar den zendelingspost aan de Kamies Fontein, in klein Namaqua-land, terug te keeren, waar hij zijn gewoon verblijf had, terwijl hij weigerde om aan Afrikaner eenige verantwoording te doen wegens de ossen, die deze hem had toevertrouwd. Afrikaner was zoo verstoord wegens dat verlies, en zoo woedend tegen Hans, dat hij hem tot de Kamies Fontein vervolgde, waar hij met zijn volk hem vermoorde, en waar zij tevens zich aan vele buitensporigheden schuldig maakten.

Niet lang hierna, vielen de vrienden van Hans, ondersteund door eenige Namaqua's op hunne beurt, op de kraal of het dorp van Afrikaner aan, die, om zich over dien bijstand der Namaqua's aan de vrienden van Hans verleend, te wreken, derzelver kraal beoorloogde. Deze bevonden zich te zwak om hem wederstand te bieden, en vroegen de hulp der Namaqua's aan het Warme Bad, die daaraan gehoor gaven, en eene gewapende troep, ter hunner verdediging, hun toezond. Afrikaner nam dit zoo euvel op, dat hij den zendelingspost aan het Warme Bad met eene geheele verwoesting bedreigde. De zending Albrecht, die het ergste van zulk eenen vast beradenen wilde vreesde, verliet dien post met zijne echtgenoot, met zich voerende zoo veel zij konden; het overige begroeven zij, in

de hoop, van in later tijd terug te zullen keeren; welke hoop echter onvervuld gebleven is, daar die post niet is hersteld geworden, en mejufvrouw Albrecht geboren Burgmann, spoedig daarop gestorven is, aan de Zilver Fontein, in Klein Namaqua Land, nadat zij door vermoeijende reistogten was afgemat en veel zorg en kommer had doorgestaan. De heer Albrecht, die toen zijn verblijf nam aan de Kamiesberg en Pella, bezweek ook kort daarna aan de waterzucht, waarschijnlijk veroorzaakt door het slechte water, hetwelk dat gedeelte der kolonie oplevert.

Afrikaner vervulde zijne bedreiging maar al te wel; want hij tastte de Namaqua's aan bij het Warme Bad, en ontnam hun veel vee; hij ging voort hen te beschadigen, tot dat eindelijk het zendelingshuis en de kerk verbrand, en de meeste bewoners van het dorp verstrooid waren; vele van welke geen ander voedsel hadden, dan wilde wortelen en beziën.

De WelEerw. Heer Campbell, die in het volgende Jaar 1812 Afrika bezocht, als gemagtigde van het Londonsch zendelinggenootschap, doorkruiste dat vaste land van de oostelijke tot de westelijke zijde. Bij deze gelegenheid bemerkte hij, dat de naam van Afrikaner bekend was in alle de steden en dorpen die hij, doorreisde, en dat allen

evenzeer bevreesd waren, dat hij hun overvallen mogt; welk gevaar ook het eenige was, hetwelk de Heer Campbell zegt, dat hem op deze geheele reize bekommering baarde. Toen deze echter veilig aangekomen was te Pella, een zendelingspost in het westelijk gedeelte van Afrika, schreef hij een brief aan Afrikaner, in welken hij bevestigde: „hoe veel smart hij gevoelde, bij het zien van de ellende en de onderdrukking, waarvan hij (Afrikaner) in dit gedeelte des Lands de oorzaak was. Dat de bewustheid van het aanwezen van God, en het geloof aan een toekomstend oordeel, hem verzekerde dat Afrikaner een ongelukkig mensch zijn moest, dewijl hij zoo vele anderen ongelukkig maakte; en, naardien het Woord van God verplicht tot vergeving, hij hem aanbood, om, niettegenstaande hij den zendelingspost aan het Warme Bad zoo zeer benadeeld had, hier een zending te zenden, die hem en zijn volk zoude kunnen onderrigten en tot betere gezindheden opleiden, indien hij slechts zijn verlangen te kennen gaf, om denzelfden te willen ontvangen.”

De naam van Afrikaner had intusschen bij de Namaqua's, zoowel als bij de Boschjesmannen, zulk eenen schrik ingeboezemd, dat ofschoon de brief met een geschenk zou vergezeld gaan, en den overbrenger eene

goede belooning werd toegezegd, er een geruimen tijd verliep, eer dat men iemand vinden kon, die moeds genoeg bezat om dien last op zich te nemen. Langen tijd nadat deze Namaqua's naar Pella, over de Oranje-rivier gevlugt waren, hadden zij slechts op eenen afstand het zand te zien opstuiven, om zich aanstonds verzekerd te houden, dat Afrikaner tegen hen in optogt was.

Eindelijk vond men echter een van Afrikaner's bloedverwanten, die de reis over het vaste land met den Heer Campbell had gedaan, en den brief overbragt. Zes jaren daarna ontmoete de Heer Campbell, Afrikaner in de Kaapstad, die hem bij die gelegenheid mededeelde, dat het aanbod van eenen zendeling, in dien brief vervat, hem toen zeer vele blijdschap had geschonken, naar dien hij reeds sedert een geruime tijd naar eenen onderwijzer had verlangd, en dat zijn broeder Jager, die schrijven konde, een antwoord had geschreven, dat naar de kolonie aan den Heer Campbell verzonden was, bij hetwelk zij betuigden, dat een zendeling hun zeer welkom zijn zoude, en wenschten dat het een Engelschman zijn mogt. Deze brief is echter nimmer bezorgd geworden.

Afrikaner op denzelfen geen antwoord bekomende, zond intusschen eenen bode

naar den zendelingspost te Pella, in klein Namaqua land, omtrent twee dagreizen van zijne eigene kraal gelegen, met verzoek, dat de beloofde zending, zoo spoedig mogelijk, zich bij hem vervoegen mogt. Ten gevolge hiervan, vertrok de Heer Ebner, een der zendingen te Pella, naar de kraal van Afrikaner, waar hij zijne werkzaamheden dadelijk aanyardde. De bijzonderheden, die aldaar plaats hadden, zijn ons onbekend, doch de prediking van dien zending werd met den Goddelijken zegen bekroond. Eenigen tijd daarna, betuigde Afrikaner het navolgende: Ik verheug mij, dat ik verlost ben; lang genoeg was ik een slaaf des duivels, doch nu ben ik van zijne heerschappij ontslagen. Jezus heeft mij vrij gemaakt. Hem wil ik gehoorzaam zijn en trouw bewijzen."

Verscheidene andere inboorlingen werden tot God bekeerd, er werd eene christelijke gemeente opgericht, en Afrikaner leerde zelf den bijbel lezen, hetwelk hem een groot genoegen gaf.

### DERDE HOOFDSTUK.

*Invloed van het Evangelie op Afrikaner en zijn volk. — Hij ontvangt verlof om de Kaapstad te bezoeken. — Indruk, welke zijne verschijning aldaar te weeg brengt.*

De zending Ebner, die het eerst naar

de kraal van Afrikaner vertrokken was, keerde, na een verblijf van meer dan twee jaren, terug naar zijnen vroegeren post, en werd opgevolgd door den Heer Moffat, die veel toebragt tot de versterking van het geloof der nieuw bekeerden, wier getal ook onder zijne dienst vermeerderde, en die rust en vrede onder hen bewaarde. Van het oogenblik af aan, dat het Evangelie in de kraal bekend werd, hielden zij op met het verstoren van de rust der omgelegene horden, en bleek alzoo spoedig deszelfs gezegenden invloed, die zich ook elders in *Afrika* zoo kennelijk openbaarde. Toen het Evangelie in *Lattakoo*, een stad in het oostelijk gedeelte van *Afrika*, werd aangenomen, was het eerste gevolgd hiervan, dat de koning en de opperhoofden openlijk het besluit namen, om niet meer uit te trekken tegen andere kralen, om die te plunderen, maar, integendeel, bragten vele bekeerde Heidenen in *Zuid-Afrika* milde giften bij uit hunne geringe bezittingen, tot bevordering van de bekendmaking van het Evangelie bij die stammen, tot welke het nog niet was doorgedrongen.

In het laatst van 1818 vertrok eene commissie van het Zendeling-genootschap uit *Engeland* naar *Zuid-Afrika*, om de Zendelings-inrigting aldaar te bezoeken. Kort na derzelfver aankomst aldaar, in het voor-



jaar van 1819, kwam de Heer Moffat met Afrikaner mede in de Kaapstad, uit het Namaqua land. Het Gouvernement, door de berigten van dien zendeling overtuigd geworden zijnde, dat het karakter van Afrikaner eene geheele verandering had ondergaan, zag de misdaden voorbij, die hij onder het Hollandsch bestuur gepleegd had, en het groot aanbelang van zijne goede gezindheid erkennende, vereerde de Gouverneur hem met eenen voortreffelijken wagen, die ruim acht honderd guldens kostte, ten einde de goede verstandhouding met hem te bevestigen.

De verschijning van Afrikaner in de Kaapstad trok de algemeene aandacht tot zich, daar zijn naam en daden, reeds meer dan twintig jaren, bij een aantal inwoners bekend en bijna dagelijks besproken werden. Velen werden getroffen door de onverwachte zachtheid en wellevendheid van zijn gedrag; anderen door zijne godsdienstige gezindheid en naauwkeurige kennis der heilige Schriften. Zijn Nieuw Testament beschouwde men met bijzondere belangstelling, daar het, door het aanhoudende gebruik, geheel bevekt en versleten was. Men vroeg hem, wat hij omtrent God gedacht had, voor dat hij Christelijk onderwijs ontvangen had: hierop antwoordde hij, dat hij op zoodanige onderwerpen nimmer gelet had, dat hij ge-

woon was geweest, zijne gedachten alleen op zijn vee te vestigen. Hij erkende, dat hij wel eens te voren van God gehoord had, maar, voegde hij er bij, de denkbeelden, die hij zich van God vormde, waren zoo ongerijmd, dat de naam hem zelfs niet meer belang inboezemde, dan die van eene nietswaardige kleinigheid.

#### VIERDE HOOFDSTUK.

*Afrikaner's kennis van godsdienstige onderwerpen. — Zijne antwoorden op de vragen aan hem gedaan.*

De kennis, die Afrikaner had van Godsdienstige onderwerpen, was alleen de vrucht van het aandachtig lezen der Heilige Schriften, en der onderrigtingen van zijnen onderwijzer. De antwoorden, die hij gaf op vragen hem gedaan in eene bijeenkomst van eenige vrienden aan de Kaapstad, en bij eene openlijke vergadering te Parel, eene stad omtrent veertig mijlen noordwaarts van de kaap gelegen, kunnen tot bewijs verstreken, van den aard en de uitgebreidheid zijner kennis, en verdienen alzoo de ernstigste overweging. Geheel vrijwillig en voor de vuist gaf hij dezelve, zonder eenigen bijstand hoegenaamd. Hij sprak in het Hollandsch, zoo als het hier getrouw is overgenomen:

M. . . . . Wat denkt gij van God?

*Afrikaner.* In de eenvoudigheid mijner gedachten geloof ik, dat God de groote Geest is.

*M.* Is God regtvaardig of onregtvaardig?

*A.* Regtvaardig, dat bleek in den zondvloed: in de verwoesting van Sodom en Gomorra; ook in de straf der Goddeloozen; maar boven alles in den dood van Christus.

*M.* Zoude God regtvaardig zijn, indien hij ons voor eeuwig om onze zonden strafte?

*A.* Ja.

*M.* Zou dit overeen te brengen zijn met hetgene daar gezegd is omtrent de goedheid Gods?

*A.* God gaf ons zijne bevelen tot ons nut; menschen verbraken zijne geboden, en zijne goedheid zoowel als zijne regtvaardigheid, vorderen de straf der zonde.

*M.* Zijn alle menschen onder de heerschappij der zonde?

*A.* Alle menschen zijn boos en ondeugend. Ik gevoel dat ik zoodanig ben, het woord van God zegt, dat alle menschen dood zijn in de misdaden en in de zonde, en naar het gene dat ik van anderen zie, heb ik allen grond om te gelooven, dat alle menschen zijn gelijk als ik ben.

*M.* Indien God u voor eeuwig om uwe zonden strafte, zou Hij dan goedertierend en regtvaardig zijn?

*A.* O ja! ik heb gezondigd met gedachten, woorden en daden. O ja, en ik ben de grootste zondaar van het Namaqua land, en God zoude regtvaardig en goed zijn, ook als hij mij eeuwig voor mijne zonden strafte.

*M.* Wie is Jezus Christus?

*A.* De Zoon van God.

*M.* Wat denkt gij van den Christus? Was Hij alleen mensch, of meer dan dat?

*A.* Hij is de ware God, die moet geprezen worden in eeuwigheid.

*M.* Op welk eene wijze heeft hij ons zalig gemaakt?

*A.* Hij nam onze natuur aan, en leed in onze plaats.

*M.* Hebt gij niet gezegd dat God alles magtig is? — Dit zoo zijnde, waarom kon Hij dan de menschen niet gelukkig maken, zonder de offerhande van Christus?

*A.* Omdat wij niet bedenken kunnen, op welk eene andere wijze God zijn ongenoegen over de zonde zou kunnen toonen, en te gelijk Zijne liefde jegens Zijne schepselen.

*M.* Voor wien is Christus gestorven?

*A.* Voor allen, die in Zijnen naam gelooven.

*M.* Waaraan weten wij het, of wij in Christus gelooven?

*A.* Wanneer wij het geloof bezitten, dan nemen wij de woorden van Christus aan;

wij verheerlijken Hem, en hebben Hem lief; wij bidden tot God, verlaten het kwaad doen en houden de geboden van Christus. Aan hunne vruchten zult gij hen kennen.

*M.* Kunnen wij al die dingen uit ons zelve doen?

*A.* Neen, de geest van God moet ons overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel, en moet het goede in ons werken naar Zijn welbehagen.

*M.* Wat is de Geest van God?

*A.* De Geest is één met God.

*M.* Zou de prediking van het woord, zonder den invloed van den geest, niet genoegzaam zijn?

*A.* Neen, dezelve is niet genoeg tot onze zaligheid zonder den Geest van God. Wij kunnen niets doen, hetwelk goed is, zonder den Heiligen Geest.

Er werd opgemerkt dat wij kwaad bedrijven, liegen en bedriegen, en wat niet al, doen kunnen zonder den Geest. Daarop antwoordde hij: dit zijn *onze* werken, niet die van God; wij kunnen niets goeds doen buiten den Heiligen Geest.

*M.* Hebt gij in het begin niet gemeend, dat gij uwe zaligheid wel uitwerken kondet, zonder den bijstand van den Heiligen Geest?

*A.* Toen ik inzien kreeg in mijne verplichting, dacht ik dat ik die wel volbren-

gen konde. Ik wist dat ik den duivel met mijn geheele hart gediend had, en ik verbeelde mij, dat ik maar van meester veranderen moest, en dat ik God zoo volkomen dienen kon, als ik het den duivel gedaan had; maar ik bemerkte spoedig dat ik verkeerd gerekend had. Ik ging aan het werk, maar, toen ik het beproefde, ontdekte ik voor de eerstemaal, dat mijn hart vol vijandschap was tegen God. Ik trachtte mijn eigen hart te veranderen, maar ik werd al gedurig slechter, en in mijne wanhoop kwam ik tot Christus. Ik beriep mij op Zijne beloften, en ontving verligting van mijnen druk.

*M.* Gevoelt gij thans dat uw hart volkomen goed is?

*A.* Neen, neen, Mijnheer! want ik voel gebrek in alles wat ik doe, in alles wat ik denk, in alles wat ik zeg, en in alle mijne gebeden en godsdienstoefeningen.

*M.* Zijt gij nu gelukkiger, Christiaan! (deze naam had Afrikaner bij zijnen doop ontvangen,) dan gij geweest zijt voor uwe bekeering?

*A.* Ik had, voor dat ik den Heer kende, niet een enkel uur rust in mijn gemoed; maar thans kan ik betuigen, dat ik door de genade Gods gelukkig, waarlijk gelukkig ben.

*M.* Hebt gij altijd zulk een gelukkig gemoedsbestaan?

*A.* Neen; wanneer ik God vergeet, en

den indruk der eeuwige dingen verlies, gevoel ik mij ongelukkig, en mis dan mijne vertroosting. Wanneer ik een' halven dag aan God niet denk, of gevoel of doe hetgene dat Hem mishaaft, dan schaam ik mij, om mijn hoofd in Zijne tegenwoordigheid op te ligten; maar als ik belijdemis doe van mijne zonden, dan is Hij genadig gezind om mij dezelve te vergeven, en mij te herstellen in de blijdschap over zijne zaligheid.

*M.* Denkt gij dat aarsche belangen in staat kunnen zijn om u van Christus af te trekken?

*A.* Soms kan ik deze vraag met neen beantwoorden, denkende, dat indien de geheele wereld mij wierd aangeboden, bijaldien ik Christus verlaten wilde, ik het evenwel niet doen zoude; maar op andere tijden gevoel ik zoo vele boosheid in mijn hart, dat ik mijzelve bekommer, uit vrees dat ik Hem te eeniger tijd nog verloochenen zal.

*M.* Is er ook iets dat u bemoedigt, wanneer deze bange zorgen u verontrusten?

*A.* Ik vinde dan mijn troost in de genade van God, en in zijne beloften.

*M.* Wat rekent gij verschuldigd aan die goede vrienden in *Engeland*, die u zendingen, bijbels, enz. hebben toegezonden?

*A.* Ik beschouw hen als werktuigen in de hand van God, en ik gevoel mij zelven

geheel en onbepaald aan hen verplicht, en ik dank God, dat Hij het in hunne harten gegeven heeft: Hem zij daarvoor de heerlijkheid, amen!

*M.* Welke zijn uwe verplichtingen omtrent die genen, die buiten het Evangelie leven?

*A.* Het is onze pligt, medelijden met hen te hebben, voor hen te bidden, en pogingen aan te wenden, om hun het Evangelie toe te zenden.

*M.* Christiaan! maakt gij, als een bijzonder persoon, van die middelen gebruik, om uwe medemenschen kennis aan Christus te doen verkrijgen?

*A.* Ja, Mijnheer! op mijne gebrekkelijke wijze, moet ik tot allen, die naar mij hooren willen, spreken van de groote dingen, die God voor zondaren gedaan heeft, en van hetgene dat Hij gedaan heeft voor mijne ziel.

#### V I J F D E H O O F D S T U K .

*Afrikaner, een voorbeeld voor velen onzer. —*

*Zijne dankbaarheid aan het Engelsch bestuur. — Te huis komst. — Aanmerklijke proef van zijne erkentenis en van zijn christelijk geduld.*

Zoodanig waren de antwoorden, die dit Afrikaansch opperhoofd gaf, zonder eenige voorbereiding, op de belangrijke vragen,



die hem werden voorgesteld; een man, die voor weinig jaren een blinde Heiden was, wiens woest gedrag beroering veroorzaakte in dat gedeelte van *Afrika* waar hij zich gevestigd had; naar alle menschelijke berekeningen, de ongeschiktste van allen die hem omringden, om een navolger te worden van het Lam van God, en, gelijk de edele Bereërs van vroeger tijd, de schriften dagelijks te onderzoeken, ten einde den weg van God meer volkomen te leeren kennen. Zulk een man zal in den grooten dag des oordeels, vreezen wij, opstaan tegen menig belijder van den tegenwoordigen tijd in *Europa*, die vele jaren achtereen met de middelen ter zaligheid in ruimer mate bedeed, door dezelve echter niet opgewekt wordt, en zonder voort te gaan, zich te vrede houdt met eene koude of laauwe belijdenis van het Christendom.

De Heer *Moffat*, die Afrikaner naar de Kaapstad had begeleid, moest van daar naar de stad Lattakkoo vertrekken, om de zending aldaar te vesterken. Men stelde uit dien hoofde aan Afrikaner voor, om het onderwijs van zijn volk voor zoo lang op zich te nemen, tot dat het genootschap een anderen zendeling in de plaats van den Heer *Moffat* hun zou kunnen toezenden. Met groote zedigheid en schroomvalligheid nam hij dit op zich. Een vriend uit de Kaap-

stad, die hem berigt bragt van het kostbaar geschenk van een wagen, dien het Gouvernement hem had vereerd, merkte op, dat hij zeer dankbaar behoorde te zijn voor zoodanig een blijk van achting. Hij antwoordde: Ik ben waarlijk dankbaar aan het Gouvernement voor de gunst, die hetzelfde mij in deze oogenblikken bewezen heeft; maar gunstbewijzen van dien aard zijn een zware last voor lieden, gelijk ik ben. De boeren, van hier tot in het Namaqua Land, zouden liever vernomen hebben, dat men mij in de Kaapstad ter dood gebragt had, dan dat ik eenig gunstbewijs van het gouvernement had ontvangen. Ik vrees, dat dit hunnen haat tegen mij vermeerderen zal, en dat men elke beroering, die op de grenzen der kolonie plaats hebben mag, aan mij zal toeschrijven, terwijl er niets is, daar ik zoo zeer voor vrees, dan het denkbeeld, dat het gouvernement mij in staat zou rekenen, van ondankbaar te zijn."

Zulke aanmerkingen te hooren uit den mond van een man, die, zes jaren te voren, de dolzinnige aanvoerder van eene woeste hende was, ver verwijderd van allen beschaafden omgang, en niets anders dan verwoesting bedoelende, kon niets anders dan de hoogste verwondering verwekken. Op zijne terugreize van de Kaapstad,

werd hij te Tulbach, eene Stad omtrent zestig mijlen van de Kaap, waar hij zich eenige dagen ophield, op eene zware proef gebracht, die hem in de gelegenheid stelde, om zijne christelijke gezindheid te openbaren. Eene vrouw, die, wegens zijn vorig gedrag, hem zeer ongunstig beoordeelde, ontmoette hem op den weg, en volgde hem, luid roepende, en allerlei verwenschingen en scheldnamen hem toeduwende. Op de plaats gekomen zijnde, daar zijn volk zich bij zijnen wagen ophield, omringde hem eene menigte, die de vrouw gevolgd was, doch het eenige, dat hij sprak, was: » dit valt hard, doch het behoort tot het kruis, dat ik verdragen moet.»

Te Tulbach nam Afrikaner een trefsend afscheid van zijnen vriend, den zending *Moffat*, die, op eene bezoekreis naar de zendelingsposten aan de oostkust der kolonie, hem alhier aantrof, en die nu verder ging naar Lattakkoo, om de zending te versterken, die voor eenigen tijd zich in die stad gevestigd had. Afrikaner reisde langs de westkust naar zijn eigen land, waar hij, eenige weken later, behouden aankwam, hetwelk zijne vrienden aldaar grootelijks verblijdde. Het was nu voor de eerste maal, sedert zijne bekeering tot het Christendom, dat hij geheel geen zendeliug bij zich had. Het bestuur

en Godsdienstig onderwijs van zijn volk rustte nu op hem alleen. Door de genade Gods een ootmoedig mensch geworden zijnde, gevoelde hij het groote gewigt van die betrekking, en de noodzakelijkheid van het aanhoudend gebed tot God, om wijsheid en genade ter zijner ondersteuning, in het vervullen van die pligten, die zijne dubbele betrekking, van bestuurder en onderwijzer, van hem vorderde.

#### Z E S D E H O O F D S T U K .

*Afrikaner's reis naar Lattakkoo. — Hij bezoekt Barend, een Opperhoofd der Griqua's, voorheen een karakter gelijk het zijne. — Belangrijke ontmoeting dezer beide lieden, thans onder de heerschappij van het evangelie.*

Bijna een jaar lang bleef hij onder zijn volk arbeiden; na verloop van dien tijd besloot hij, den Heer *Moffat* een bezoek te brengen, die, naar zijne gedachten, nu te Lattakkoo zijn zoude. Hij deed die reis met zijnen wagen, en nam de boeken en het huisraad mede; hetwelk de Heer *Moffat* in zijne kraal had achtergelaten. Dit was eene lange en moeilijke reis, grootendeels door zwaar zand; doch het jaargetijde was hem gunstig, het was in juni, de middelste wintermaand in *Zuid-Afrika*, en alzoo het

koelste satzoen. Hij kwam in het midden van Julij te Lattakkoo, en werd er hartelijk verwelkomd door de Zendeling-Broeders en Zusters, die zich aldaar bevonden, en leverde boeken en het huisraad hun in de beste orde over.

Deze liefdedienst bewees hij uit zuivere dankbaarheid en christelijke toegenegenheid voor dezen zendeling, en dezelve was inderdaad eene ongewone proef van belangeloze goedwilligheid, daar de reis, uit en te huis, hem volle drie maanden bezig hield. Gedurende zijn verblijf te Lattakkoo gedroeg hij zich met vele christelijke zachtmoedigheid en geschiktheid, en wachtte geduldig den tijd af, op welken de Heer *Moffat*, met de zijnen, hunne bezoekreis vervolgen zouden.

Hij maakte met zijn volk een gedeelte uit der karavaan, meer dan honderd mijlen ver, tot aan de woonplaats van zekeren Barend. Hoogstbelangrijk was de ontmoeting tusschen Afrikaner en dit opperhoofd, die elkander niet gezien hadden, nadat zij, vier-en-twintig jaren geleden, vijf dagen achtereen, aan het hoofd hunner benden, tegen elkander gestreden hadden op de oevers der Groote Oranje-rivier. Thans beide tot het geloof in Christus toegebracht, en barmhartigheid van den Heer ontvangen hebbende, vergaten zij alle vroegere on-

eenigheden; zij begroetten elkander als vrienden, en belijders van het evangelie van Christus.

Deze opperhoofden wandelden te zamen, gevolgd door hunne manschappen, naar de tent, waar zich allen vereenigden in het zingen van een lied, tot verheerlijking van God, en luisterden naar eene aanspraak, ontleend van de noodiging van God aan de einden der aarde, om tot Hem alleen de toevlugt te nemen ter zaligheid. Hierop knielden de beide hoofden, aan dezelfde stoel, voor den troon des verlossers, en verhief Barend, die de oudste was, zijne stem, biddende tot God. Inderdaad een belangrijk tooneel! Beide deze mannen, voorheen aan leeuwen gelijk, waren nu als lammeren bijeen; hunne wraakzucht en hunne woestheid waren uitgebluscht en vernietigd door de kracht van het evangelie; vroeger was dit reeds kenbaar geworden, daar het Namaqua's opperhoofd, na zijne bekeering, eene boodschap zond aan de hoofden der Griqua Natie, met erkenning der beledigingen, die hij hun in zijne onwetenheid had aangedaan, en met verzoek om zich met hem te vereenigen, ten einde eenen algemeenen vrede onder de verschillende stammen te bevorderen. De beide opperhoofden waren meest bij elkander, tot in den namiddag van den

volgenden dag, toen Afrikaner, na een aandoenlijk afscheid, met zijn wagen en volk westwaarts trok, om over te steken naar het Namaqua Land, en het overige der karavaan zich zuidwaarts op begaf, in de rigting van de Kaapstad, van welke zij zeven honderd mijlen verwijderd waren.

### Z E V E N D E H O O F D S T U K .

*Zijne laatste ziekte. — Aanspraak aan zijn volk. — Zijn dood.*

Te huis gekomen zijnde, hervatte Afrikaner het godsdienstig onderwijs van zijn volk, en bleef bestendig bij hen, tot aan zijn overgang in de eeuwigheid.

Het is ons onbekend, of zijne laatste ziekte al of niet langdurig is geweest, doch dit vernamen wij, dat, toen hij zijn einde voelde naderen, hij, gelijk weleer Josua, zijn volk te zamen riep, en hun bevelen gaf voor hun volgend gedrag:

„Wij zijn niet,“ zoo sprak hij, „wilden, gelijk wij dit te voren waren, maar menschen, die belijden, dat wij door het evangelie onderwezen zijn; laat ons dan overeenkomstig hetzelfde handelen. Leef vreedzaam, gezind omtrent alle menschen, indien dat mogelijk is, en, zoo dit niet zijn kan, beraadslaagt dan met degenen, die over

u gesteld zijn, voor dat gij u ergens toe verbindt of eenigen strijd aanvangt. Blijft bij elkander, gelijk als gij gedaan hebt van het oogenblik af, dat ik u gekend heb, opdat gij gereed zijn moogt om een zending te ontvangen, wanneer Bestuurderen het nuttig oordelen zouden, u er een te zenden. Gedraagt u omtrent zoodanig eenen onderwijzer, als omtrent iemand, die u door God wordt toegezonden; want ik heb goede hope, dat God u in dat opzigt zegenen zal, nadat ik naar den hemel gegaan zal zijn. Ik gevoel, dat ik God lief heb, en dat Hij zeer veel voor mij gedaan heeft, ofschoon ik hetzelfde geheel onwaardig ben."

Mijn vorig leven is met bloed bevekt; maar Jezus Christus heeft mij vergiffenis geschonken, en ik ga naar den hemel. O! wacht u toch, dat gij niet tot dezelfde boosheden vervalt, waarin ik zoo dikwijls uw voorganger was, en waartoe ik u aanspoorde; maar zoekt God, en Hij zal van u gevonden worden, Hij zal dan uw Leidman zijn en eeuwig blijven."

Kort na deze toespraak stierf hij zacht, als een opgerigt teeken van Gods barmhartigheid en genade in den Verlosser.

Van den tijd zijner bekeering af, tot op den dag van zijnen dood, gedroeg hij zich in zijn huisgezin en onder zijn volk, onafgebroken overeenkomstig zijne christelijke



belijdenis. Hij betoonde zich, in alle omstandigheden, een regt christelijk huisvader en meester te zijn. Toen zijn volk zonder zendeling was, ging hij met alle nederigheid voor in openlijke vermaning en gebed, ten einde die plaats, zoo veel hij konde, ijverig en getrouw te vervullen. Op den dag des Heeren verklaarde hij hun het Woord van God, waartoe hij voor dat volk genoegzame bekwaamheid bezat, daar hij groote natuurgaven had, ongeveinsd vroom was, en vele beoefenende kennis van de heilige schriften had verkregen.

Hij had een' grooten invloed op de verschillende stammen der Namaqua's, die rondom hem woonden, en was in de gelegenheid, om de zendelingszaak bij hen zeer te bevorderen, en groote diensten aan dezelve te bewijzen. Hij was ook een man van onverschrokken moed, en, hoezeer hij een der eerste en gestrengste vervolgers geweest was van de zaak des christendoms in die streken, zou hij zijn leven veil gehad hebben, indien dat noodig mogt geweest zijn, om aan de uitbreiding van hetzelfde nuttig te kunnen zijn.

#### A C H T S T E H O O F D S T U K .

*Aanmerkingen tot besluit.*

De geschiedenis van een christelijk opperhoofd der Hottentotten is voorzeker eene

der zonderlingste gebeurtenissen van onzen leeftijd.

Niemand bekommerde zich over de ziel van Afrikaner in zijne jeugd. Zijn vader en zijne bloedverwanten waren heidenen; de boer, in wiens dienst zij leefden, was weinig beter; zoodat hij even zoo onkundig opgroeide, als het wild gedierte der woestijn, waarin hij zijn verblijf had. Op mannelijken leeftijd gekomen was hij alzoo ontbloot van alle goede beginselen, God noch mensch vreezende. Wegens zijne gierigheid, woestheid en trotschheid, was hij jaren lang eene roede voor de arme Afrikaansche stammen, die in zijne nabijheid waren. Eindelijk werd hij door middel van het evangelie, hetwelk van Gods wege in zijn land gepredikt werd, overtuigd van de verkeerdheid van den weg dien hij bewandelde, van de grootheid zijner schuld, en van de geduchte straf der zonde in eene toekomende wereld. Dit deed hem ernstig om genade smeeken op grond van het verzoenend offer van den Zoon van God. God verhoorde zijn gebed, en verleende hem de vergiffenis zijner overtredingen; hij werd een nieuw mensch, voor eenwig afstand doende van zijne afschuwelijke neigingen, en zich geheel toewijdende aan de dienst van God en het welzijn zijner medemenschen. Het eerste en het

laatste gedeelte van het leven van den Apostel Paulus waren niet minder tegenstrijdig, dan zij het bij Afrikaner waren.

Het kan niet strekken om zondaren aan te moedigen tot het voortgaan in de zonde, wanneer zij van de vergiffenis hooren, die God aan dezen beruchten Afrikaner geschonken heeft, maar het verstrekt tot verheerlijking van den rijkdom van Gods genade, en moet elken schuldigen aansporen om tot dezelfde fontein des levens te gaan, tot welke hij zich vervoegde, en door welke hij van alle zijne groote vlekken gewasschen en gereinigd werd. Die levensbron is de groote verzoening voor de zonde, door Jezus Christus te weeg gebracht, toen Hij zich vrijwillig overgaf aan den kruisdood op Golgotha. Vestigen ook wij het oog op Zijn kruis, opdat wij niet verloren gaan, maar het eeuwige leven verkrijgen mogen. Diegenen, die in hunne jeugd met godsdienstig onderwijs bevoorregt zijn, behooren God vuriglijk te danken voor het onderscheid van hun lot met dat van Afrikaner, en van *millioenen* anderen, die dit met hen deelen, daarbij nooit vergetende, dat van diegenen, die veel ontvangen hebben, ook veel geeischt zal worden.

*Hij W. WIST & ZONEN, Drukkers van het Nederlandsche  
Zendinggenootschap, worden ook uitgegeven  
de navolgende Kleine Stukjes.*

No.		
1.	Evangelische herinneringen aan Kranken.	à 15 Ct.
2.	Over het nuttig Kerkgaan.	- 10 "
3.	Over het doen van Belijdenis.	- 10 "
4.	Een woord voor menschen die niet ter kerk kunnen gaan.	- 10 "
5.	Het Christendom beschaamd door Heidenen.	- 10 "
6.	Evangelische herinneringen aan Bedroefden.	- 15 "
7.	Evangelische herinneringen aan Vaders en Moeders.	- 20 "
8.	Een woord aan Vaders en Moeders, over den Doop.	- 05 "
9.	Over het allerbeste Boek.	- 10 "
10.	Onderwijs over het Bijbellezcn.	- 25 "
11.	Levensgeschiedenis van den grootsten Man.	- 25 "
12.	Iets over het Avondmaal.	- 15 "
13.	Opwekking tot de huiselijke Godsdienst.	- 15 "
14.	Zamenpraak tusschen drie vrienden over de Wedergeb.	- 07½ "
15.	Het loven van William Kellij.	- 15 "
16.	Drie zamenspraken tusschen een Leeraar en een Huism.	- 15 "
17.	Het dorp Eerenhoef, tot vorigen welvaart hersteld.	- 25 "
18.	Het nadeel van het bij de straat loopen der kinderen	- 20 "
19.	Waarschuwing tegen de Ontucht.	- 30 "
20.	Iets voor herstelden uit krankheid.	- 20 "
21.	Iets voor Gevangenen.	- 45 "
22.	Geschenk der christelijke liefde voor kinderen	- 32½ "
23.	Geschenk voor Lidmaten der christelijke kerk.	- 25 "
24.	Heb ik wel genoeg voor de Eeuwigheid?	- 20 "
25.	Tweede Geschenk der christelijke liefde voor kinderen	- 25 "
26.	Voor Dienstboden.	- 25 "
27.	Over de Feesten.	- 20 "
28.	Iets voor Armen.	- 10 "
29.	Jezus, de geneesmeester van Kranken.	- 12½ "
30.	Evangelische Herinneringen aan oude lieden.	- 22½ "
31.	Verzameling van leerz. brieven en opwekkende verhalen	- 20 "
32.	Opwekking tot weltevredenheid.	- 20 "
33.	Een goed woord aan christen-ouders over de opvoeding	- 20 "
34.	Franko, de kracht des Geloofs.	- 15 "
35.	Schets van het leven van Afrikaner.	- 10 "
36.	Waarschuwing tegen het Kwaadspreken.	- 10 "
37.	Iets over de Zelfkennis.	- 20 "
38.	Een woord van onderrigt en troost, in Sterfhuizen.	- 25 "
39.	Men doet niet, wat men kan.	- 17½ "
40.	Vriendelijke raad aan zwaarmoedigen.	- 25 "
41.	Waarom word ik niet beter?	- 25 "
42.	Wie zijn, hier op aarde, de gelukkigste menschen?	- 20 "
43.	Gedenk te Sterven.	- 25 "
44.	Het Voorbidden, een pligt der Christelijke liefde.	- 17½ "
45.	Opwekking tot getrouwe deelneming in het Maan- delijksche Gebed.	- 27½ "
46.	Troostwoord voor Christenen, in alle wederwaardigheden.	- 17½ "

*Bij de Drakkers en Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN  
zijn mede te bekomen de volgende Kleine Stukjes.*

No.			
1.	Noodzakelijkheid der kennis van Jezus Christus	à 10	Ct.
2.	Het geluk van God tot zijnen Vriend te hebben.	- 15	"
3.	Het waar geluk, geschetst in drie gesprekken.	- 15	"
4.	Van Bijk, iets over de Bekeering.	- 40	"
5.	" " over de Sacramenten.	- 10	"
6.	" " over de Regtzinnigheid.	- 45	"
7.	" " voorbeelden van Vroegbekeerden.	- 40	"
8.	" " bij de nitdeeling des Bijbels.	- 05	"
9.	Jezus, de ware Zondaarsvriend.	- 10	"
10.	Een boekje voor menschen, die het niet willen lezen	- 05	"
11.	De godvruchtige Krijgsman.	- 10	"
12.	Iets over het Vloeken.	- 05	"
13.	Hartelijke opwekking en welmeenende raad.	- 10	"
14.	De weg des Heils, in zestien korte voorstellen.	- 20	"
15.	De godvruchtige Zeeman.	- 20	"
16.	Een woord tot bemoediging.	- 07½	"
17.	Iets over de Vereeniging.	- 15	"
18.	Jonathan de Baggerman.	- 10	"
19.	Franke, heilige en veilige weg.	- 05	"
20.	Overdenking over het Wederzien.	- 10	"
21.	Eerstige gedachten over de Eeuwigheid.	- 07½	"
22.	Raadgevingen. Wenken. Middelen.	- 10	"
23.	Leven en Sterven van een vroeg godvreezend Dochtertje	- 20	"
24.	Onderwijs om zalig te worden.	- 05	"
25.	Het boerenmeisje.	- 02½	"
26.	Jozef.	- 02½	"
27.	Schets van Jezus leven.	- 10	"
28.	Vrolijk uitzigt van een 96 jarigen grijsaard.	- 15	"
29.	De goede Moeder.	- 20	"
30.	Th. Hoog, over de vroege Godszaligheid.	- 20	"
31.	— — — — — opleiding van het Nageslacht..	- 25	"
32.	Gedachten van een oud Godgeleerden.	- 50	"
33.	Hogendorp, ootmoed voor God.	- 50	"
34.	Wonderbare oogbeschouwing..	- 40	"
35.	Realer, over de Gezangen...	- 15	"
36.	Een boekje voor menschen om den Bijbel te lez. de 25 Ex.	- 25	"
37.	Honigdroppen uit de Steenrots Jezus Christus.	- 20	"
38.	Lessen der wijsheid voor alle Christenen..	- 25	"
39.	Een zestiental beknopte Preekjes.	- 12½	"
40.	Leven en bekeering van vrouw Langerveld.	- 10	"
41.	Th. van der Groe, zaligmakend Geloof.	- 60	"
42.	Kort Begrip der christelijke religie.	- 10	"
43.	Bekeeringsgeschiedenissen en Sterfbodden.	- 50	"
44.	Spiegel der goddelijke voorzienigheid.	- 25	"
45.	Leven van Mevrouw Paterson..	- 10	"
46.	Gesprekken en Overdenkingen over des Heilandslijden	- 55	"
47.	idem, idem, (tweede Stukje)	- 55	"
A.	Black, de Schoorsteenveger.	à 10	Ct.
B.	Nimmer te Laat.	- 10	"
C.	Nimmer te Vroeg.	- 10	"
D.	De kracht van de Godsdienst.	- 10	"
E.	De Oudejaars-avond.	- 10	"